

A zenei befogadással kapcsolatos tanulói attitűdök vizsgálatának nevelésszociológiai vonatkozásai

---

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM „OKTATÁS ÉS TÁRSADALOM”
NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

KÉSZÍTETTE: RÉBÉK-NAGY ANDRÁS

andrasrebek@gmail.com

Háttér

Ének-zene oktatás helyzete a magyar közoktatásban

- ❑ Nagy múltú hagyományok (Kodály – szisztéma) Jelen korban érzékelhető presztízsveszteség
- ❑ A tantárgy fontosságának megítélése (iskolában, a tantárgyak között, a diákok és a tanárok körében)

A kutatási téma:

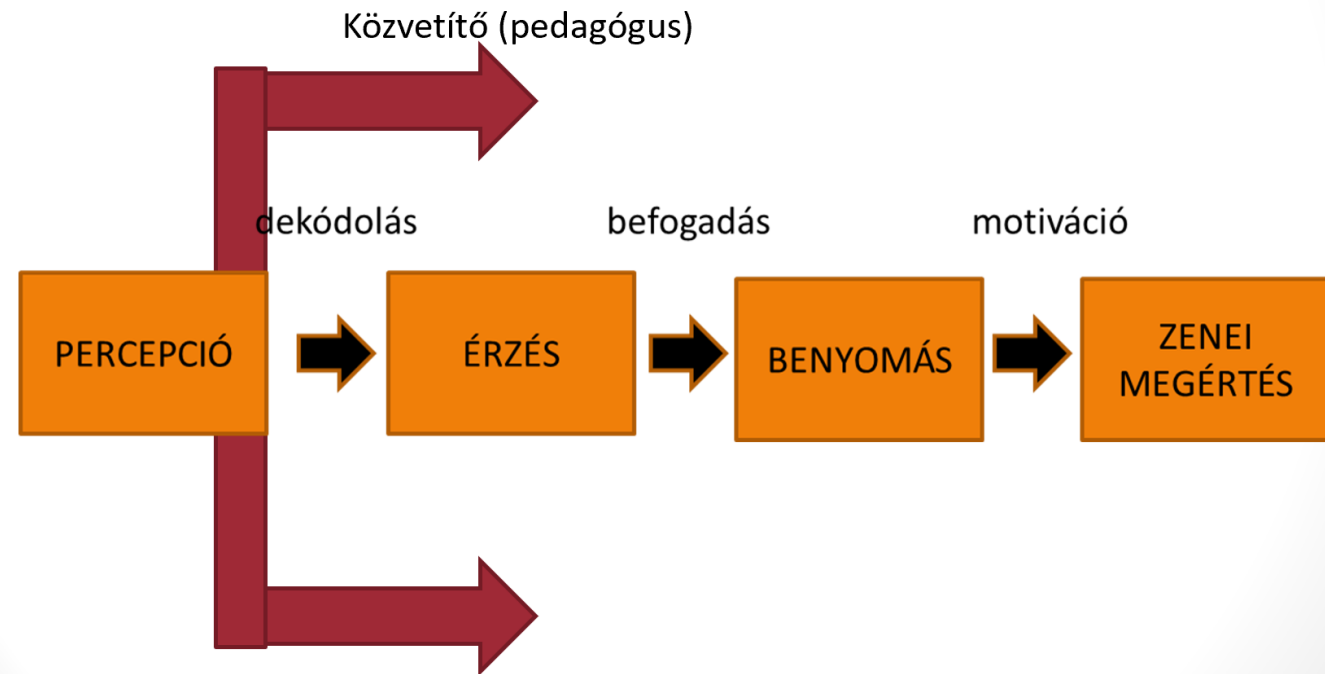
Nevelésszociológiai következtetések levonása az összegyűjtött adatokból, úgy mint

- családi háttér
- zenei előképzettség
- lakhely, szülők iskolázottsága
- szülők zenei előképzettsége
- zenei tevékenységekhez való viszonyulás

Értelmezési keret

- ❑ Zenei befogadás (UDVARDI, 1989; Turmezeyné, 2015)
- ❑ Attitűd (ROZGONYI, 2001)
- ❑ Anya-gyermek kapcsolat, (Karres, 1981)
- ❑ Közös családi zenélés (Dohány, 2013)
- ❑ Kognitív fejlődés szakaszai (Turmezeyné, 2006)

Hipotézisek

---

1. A diákok zenei attitűdjei a családban átélt közös zenei élmények hatására alakulnak ki.
2. A diákok ének-zene óra iránti attitűdje negatív.
3. A diákok és a tanárok ének-zene óra iránti attitűdjei különböznek.

A kutatásba bevont attitűdök

- 1) az egyén *családban* kialakult zene iránti attitűdjei,
- 2) a *családon kívül* szerzett zenei élményei talaján kialakult attitűdök,
- 3) az *iskola mint intézmény hatása* a zenei befogadást megalapozó attitűdök kialakulására,
- 4) az iskolai *ének-zene tantárgy hatására* létrejött attitűdjei.

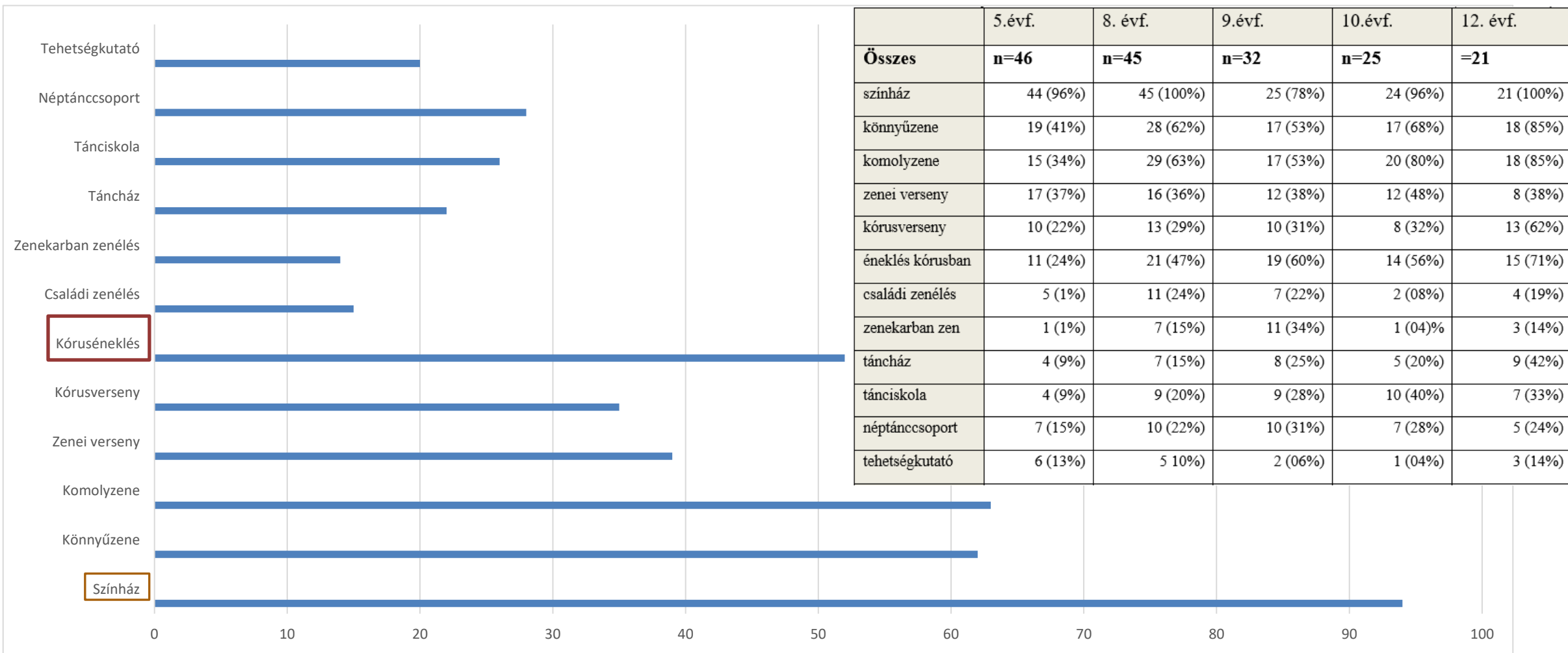
Módszerek

---

1. *kérdőíves adatgyűjtés 169, 10-18 éves diák körében (kvantitatív kutatás)*
2. *tanári interjúk készítése (kvalitatív kutatás)*
3. *empirikus kontrollcsoportos kutatás*

Felmerülő problémák a kutatás során:

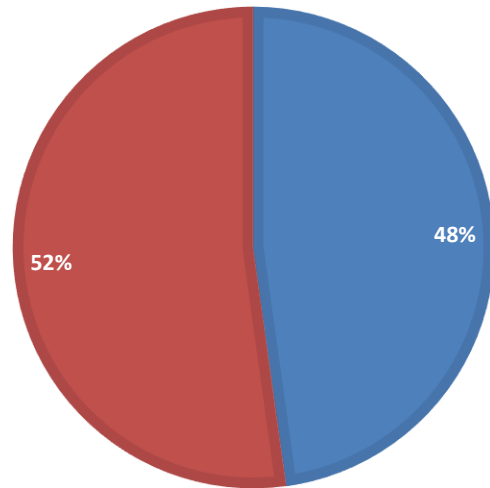
- Előzetes személyes kontaktus hiánya
- A kérdőív kitöltésére felhasználható idő
- A 10-12 éves korosztály szövegértelmezési nehézségei
- Osztályfőnökök, tanárok hatása

Átélt zenei élmények (%)

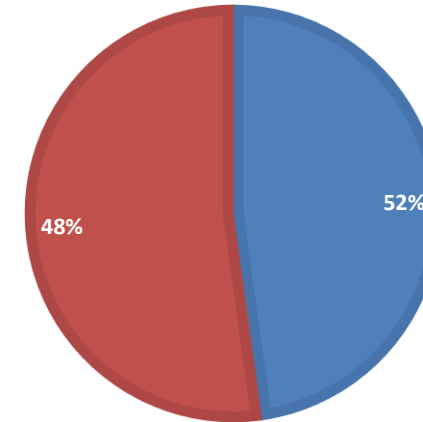
A KITÖLTŐ ZENEISKOLAI ELŐÉLETE

■ Járt zeneiskolába ■ Nem járt zeneiskolába

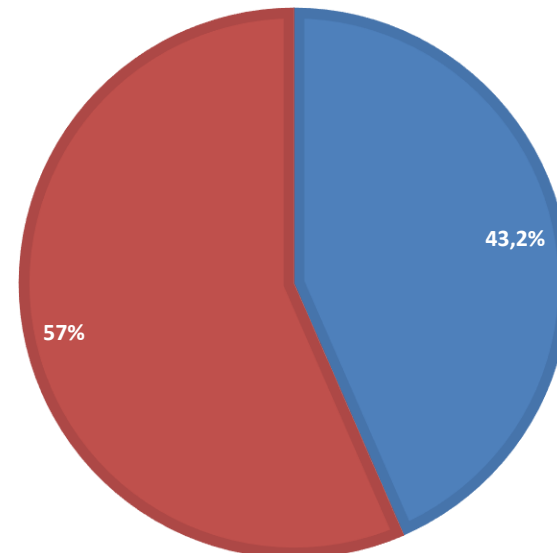
A CSALÁD TAGJAINAK ZENEISKOLAI ELŐÉLETE

■ Járt zeneiskolába ■ Nem járt zeneiskolába

A CSALÁDDAL KÖZÖSEN MEGÉLT ZENEI ÉLMÉNYEK

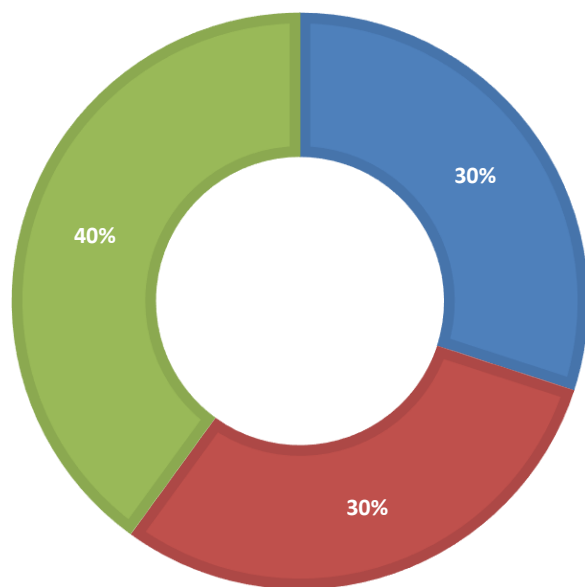
■ Volt ilyen élménye ■ Nem volt ilyen élménye

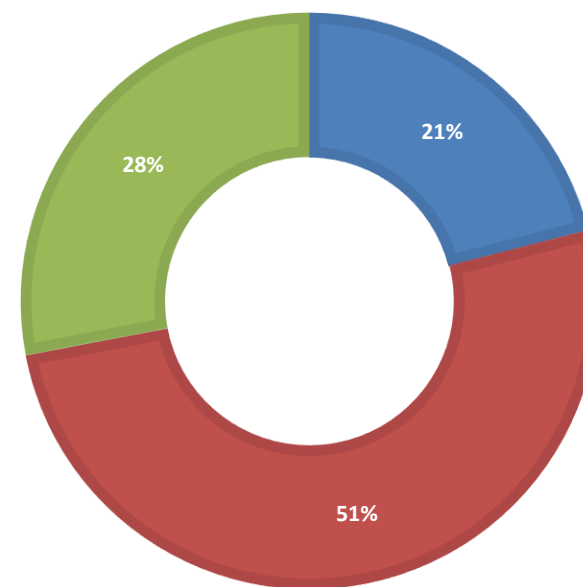
ISKOLÁN KÍVÜLI ZENEI ÉLMÉNYEK

■ Produktív élmények ■ Receptív élmények ■ Nincs/Nem válaszol

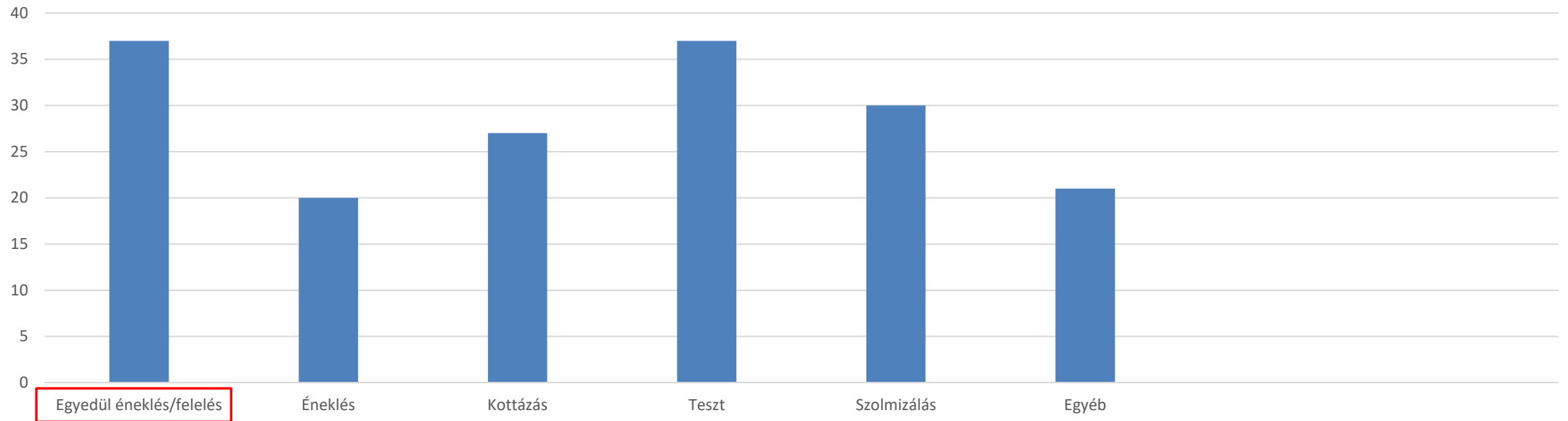
ISKOLÁBAN SZERZETT ZENEI ÉLMÉNYEK

■ Produktív élmények ■ Receptív élmények ■ Nem válaszol

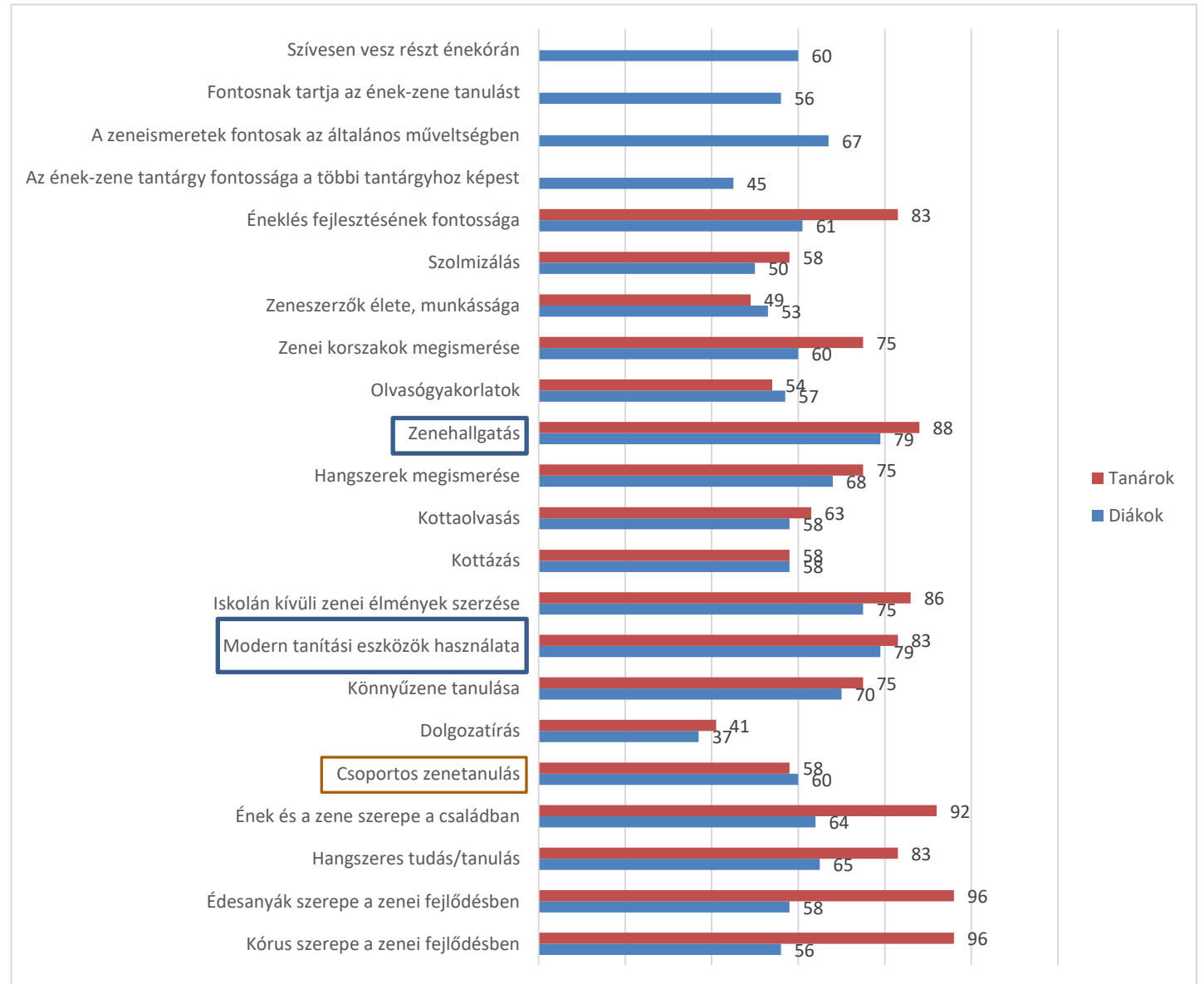
Iskolai és iskolán kívüli zenei élmények

Negatív viszonyulás énekórai tevékenységekhez (%)

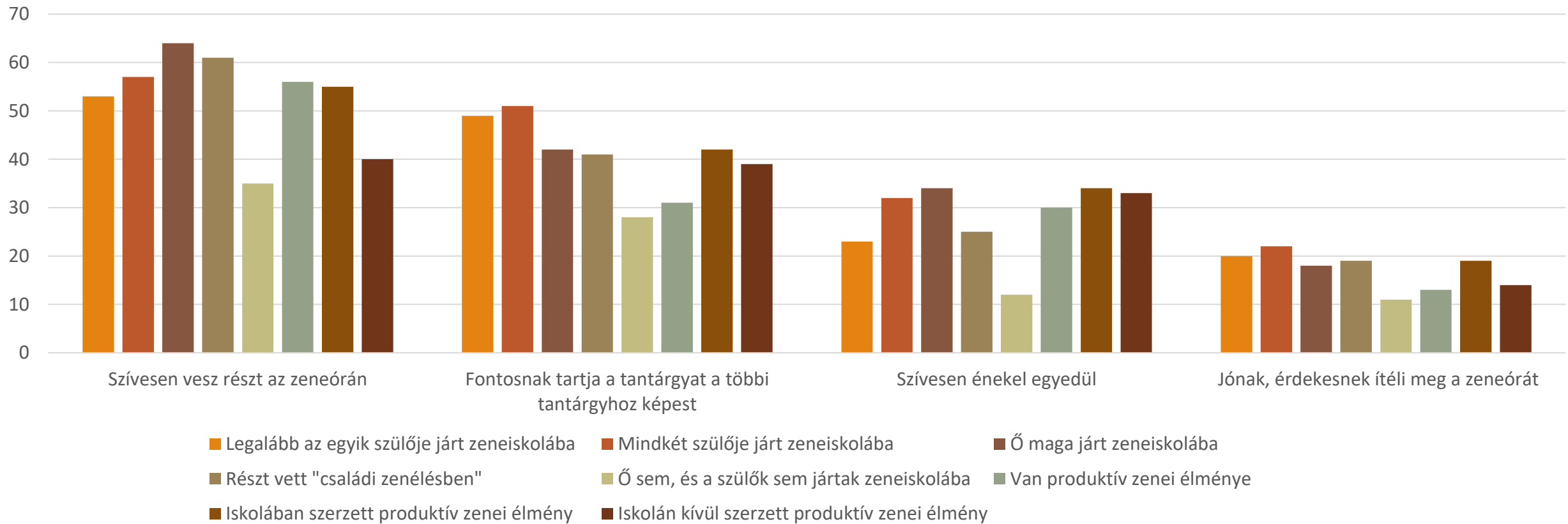
Negatív viszonyulás énekórai
tevékenységekhez

Az egyes zenei tevékenységek fontossága a tanárok és a diákok szerint (%)

Eredmények nevelésszociológiai perspektívából

Ének-zeneórával kapcsolatos tanulói attitűdök egyes szociológiai tényezők tükrében (%)

Hipotézisek vizsgálata

---

1. A diákok zenei attitűdjei, a családban átélt közös zenei élmények hatására alakulnak ki.

2. A diákok ének-zene óra iránti attitűdje negatív.

3. A diákok és a tanárok ének-zene óra iránti attitűdjei különböznek.

A kutatás korlátai, hasznosíthatósága

Korlátok:

- Szűk társadalmi lefedettség
- Részletesebb szociológiai szempontú adatok hiánya
- Populáció alcsoportjaiba bevontak száma

Hasznosíthatóság:

- Mindennapi gyakorlat
- Megállapított tendenciák
- Zenepedagógiai következtetések
- A kutatás folytatása, kiterjesztése a téma specifikus alegyeségeire

Köszönöm a figyelmet!

„AZ IGAZI MŰVÉSZET AZ EMBERISÉG EMELKEDÉSÉNEK EGYIK LEGHATALMASABB ESZKÖZE, S AKI EZT MINÉL TÖBB EMBERNEK HOZZÁFÉRHETŐVÉ TESZI, AZ AZ EMBERISÉG JÓTEVŐJE.” /KODÁLY ZOLTÁN/

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- ASZTALOS, K., A zenei észlelési képesség szerkezete és fejlődése 5-17 éves korban – Online diagnosztikus mérések óvodai és iskolai környezetben Doktori Értekezés, Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2016
- CSÉPE, V., GYŐRI, M. és RAGÓ, A. (2007): Általános pszichológia 1–3. 1. Észlelés és figyelem. Osiris Kiadó, Budapest.
- CSÍKSZENTMIHALYI M.: Flow-Az áramlat - A tökéletes élmény pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001
- DESZPOT, G., „Zenei Átváltozás - Kokas Klára komplex művészeti programja, mint pedagógia és terápia”, Parlando, 2009, (LIX. évf.) 6. sz.
- DOHÁNY, G., „Zenei élmény az énekórán?” Iskolakultúra Online, 2009, (XIX.évf.) 3.szám 7079. p.
- DOHÁNY, G., Zenei műveltség és az ének-zene tanulásával kapcsolatos háttérváltozók összefüggéseinek empirikus vizsgálata a középiskolai tanulók körében Doktori Disszertáció, Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2013
- GÖNCZY, L., „A zene befogadása – zeneértés– zeneközvetítés” in: Vas B.,(szerk.) Zenepedagógia Tankönyv, Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet, 2015
- KARRES, M., Az intenzív zenei nevelés hatása a gyermek személyiségének fejlődésére Doktori Disszertáció, Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar 1981.
- KEDVESNÉ HERCZEG, M., „Befogadói kompetenciák fejlesztésének lehetséges irányai az iskolai zenei nevelésben”, in Karlovitz János Tibor (szerk.), Tanulás és fejlődés, ISBN 978-8089691-31-9, 2016 <http://www.irisro.org/pedagogia2016konfketet/index.html>
- KOKAS K.: Képességfejlesztés zenei neveléssel Zeneműkiadó, Budapest. 1972
- KONTRA, J. A pedagógiai kutatások módszertana Egyetemi jegyzet, Kaposvári Egyetem, 2011
- KOZMA, T. Bevezetés a nevelésszociológiába Nemzeti Tankönyvkiadó, 1999
- LAKNER T., Motivációs technikák a zenei befogadás hatékony elősegítésére Személyes közlés, 2018
- OSVAY, K., Az ének-zene tanítás módszertana, Krúdy Könyvkiadó, Nyíregyháza, 2007
- RÉBÉK-NAGY A., Attitűdök szerepe a zenei befogadás fejlesztésében a közoktatásban Kézirat. Tanári Szakdolgozat, Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar, 2018
- ROZGONYI, T., Személypercepció és attitűd – A társas világ kognitív és érzelmi vonatkozásai, 2001
- SZABÓ, H., „Ének-zene”, in D. Kovács Júlia (szerk.) Művészeti nevelés, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1991
- SZŐNYI E.: Kodály Zoltán nevelési eszméi Tankönyvkiadó, Budapest, 1984
- TURMEZEYNÉ, H., „Az éneklési képesség fejlődésének pszichológiai háttere” Parlando folyóirat, 2006, (XLVI.évf.) 5. szám 1-6. p.
- UDVARDI LAKOS, E., A művészeti nevelés módszertana, Tankönyvkiadó, Budapest, 1989
- VARGA, A. A nevelésszociológia alapjai Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 2015